

CRKVA SV. DONATA

CRKVA SV. KRŠEVANA

ZADAR, grad i luka na sr. Jadranu. Pov. jezgra je smještena na poluotoku koji zatvara duboku luku; posjeduje vrlo bogatu kulturnu i umj. baštinu. Najstariji tragovi ljudske djelatnosti (neolitik) pronađeni su izvan pov. jezgre, a nalazi s područja grada sežu u IX. st. (željezno doba — liburnska kultura). Pronađena su dva groba iz VIII. st., srebrne pločaste fibule (II. st.) i veliki broj ulomaka karakteristične lokalne keramike. Mnogobrojni nalazi grčke keramike od najstarijih vremena do helenizma svjedoče o jakim trgovačkim vezama Zadra s J Italijom i Grčkom. Uspostavom rim. vlasti na J Jadranu Zadar (*Iadera*) postaje važno gospodarsko središte koje se urbanizira po rim. načelima (očuvan natpis cara Augusta koji je kao pokrovitelj kolonije podignuo zidove i kule). Tada određena površina grada nije se mijenjala do druge pol. XIX. st. Gradske se ulice sijeku pod pravim kutom, na SZ strani sagrađen je prostrani trg — forum (95×45 m), okružen trijemom s mramornim stupovima i s dva monumentalna stupa pred kapitolijem s njegove SZ strane. Na SI i JI strani nalazile su se taberne, a na JZ bazilika. Na kapitoliju, također okruženu trijemom, nalazio se hram s kaneliranim korintskim stupovima na pročelju. Očuvalo se mnogo ulomaka arhit. dekoracije (maskeroni, girlande, kapiteli, arhitravi, vijenci). Na *Lučkim vratima* iz 1573. očuvan je dekorirani luk koji

ZADAR, plan grada s kronološkim prikazom gradnje: 1. ostaci Kaštela, 2. cisterna Tri bunara, 3. Veliki arsenal, 4. crkva Gospa od Kaštela, 5. crkva Sv. Nikole, 6. crkva i samostan Sv. Frane, 7. ostaci kapitolija i ant. hrama, 8. crkva Sv. Ilije, 9. katedrala, 10. nadbiskupska palača, 11. Sv. Donat i forum, 12. taberne, 13. ostaci ant. bazilike, 14. crkva Sv. Marije i samostan benediktinki, 15. ostaci crkve Sv. Tome, 16. crkva Sv. Krševana, 17. crkva Sv. Petra Staroga, 18. crkva Sv. Lovre, 19. Gradska straža, 20. Loža, 21. crkva Sv. Šimuna, 22. Kneževa palača, 23. Providurova palača, 24. ostaci ant. vrata, 25. ostaci crkve Stomorice, 26. Licej Sv. Dimitrija (danas Filozofski fakultet), 27. Citadela, 28. gradski park na bastionu, 29. gradski park na utvrđi (Forte), 30. Kopnena vrata

